

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref: kes

Dato: 3. nov. 2015

Høringssvar: NOU 2015:9 Finanspolitikk i en oljeøkonomi – Praktisering av handlingsregelen

Norsk Industri ønsker med dette å gi sine kommentarer til NOU 2015:9.

Norsk Industri har støttet handlingsregelen fra oppstart. Årsaken er enkel; det er industrien, med sin internasjonale konkurranseorientering, som blir hardest rammet om merbruken av oljepenger tar av.

Handlingsregelen er enkel å forstå for det brede lag av befolkningen og minner oss om at Norge er i en særstilling, jf. faren for hollandsk syke. NOUen beskriver og drøfter etableringen og praktiseringen av handlingsregelen på en god måte. Samtidig er det nyttig å få presentert analyser av erfaringene så langt. Fremtidige utfordringer for handlingsregelen henger nøye sammen med generelle utfordringer for norsk økonomi og offentlige finanser. Dette drøftes også godt innenfor mandatet og er analyser som er "allment" forstått og akseptert. Norsk Industri vil derfor ikke kommentere dette.

Norsk Industri kjenner også til NHOs deltakelse i utvalgets arbeid, og hørings-svar.

Norsk Industri stiller seg i hovedsak bak utvalgets anbefalinger. Vi ønsker imidlertid å komme med enkelte kommentar samt understreke hva Norsk Industri ser som viktig i praktiseringen av handlingsregelen.

Finanspolitikken er alltid regjeringens og Stortingets ansvar. De folkevalgte beslutter nivå og innretning for budsjettpolitikken. Mange av budsjettpostene er imidlertid "låste" størrelser og innretningene er gitt blant annet gjennom såkalte automatiske stabilisatorer.

Gjennom sterkt økende oljeinntekter på slutten av 90-tallet fikk man mulighet til et handlingsrom utover "låste" poster. Heldigvis forsto man behovet for *"en klar langsiktig strategi for bruken av oljeinntektene"* – begrunnet med utfordringene budsjettpolitikken står overfor når aldersrelaterte utgifter kommer til å øke kraftig og oljeinntekten avtar etterhvert. Oljeinntektene ble plassert i et fond, og handlingsregelen etablert for å begrense de årlige uttakene fra fondet. Samtidig rykket pengepolitikken, gjennom inflasjonsmålet, opp til første forsvarslinje for konjunkturstyringen.

Handlingsregelen er i sin natur likevel en regel som innebærer ekspansive impulser inn i norsk økonomi, noe St.meld. nr 29 (2000–2001), som trekker opp retningslinjene for handlingsregelen, og NOUen påpeker. I snitt har den årlig innfasingen av oljepenger gjennom handlingsregelen gitt en ekspansiv impuls på 0,33 prosentpoeng (målt ved budsjettindikatoren). Statens Pensjonsfond Utland (SPU) har også blitt mye større enn forutsett i 2001. Selv innenfor handlingsregelens begrensninger er det enormt mulighetsrom for ekspansiv finanspolitikk (bruken av oljepenger anslås i NB2016 til 7,1 % av trend-BNP for fastlands-Norge).

I perioden fra 2001 har norsk økonomi opplevd en sterk etterspørselsvekst fra petroleumsnæringen, og vi har hatt en langvarig konjunkturoppgang som nå er snudd til en tilbakegang.

Resultatet siden årtusenskiftet er en markert kostnadsøkning for industrien relativt til konkurrentland. Dette er en forventet konsekvens av, eller prisen for, Norges naturrikdom og velferdsutvikling. Samtidig er det hevet over tvil at oljefondet er blitt vesentlig større enn man var i nærheten av å se for seg ved oppstart. De siste årene har svekket kronekurs gitt vesentlig bidrag til økt verdi på fondet. Det er alltid behov for å forklare slike uventede utviklingstrekk slik at det fortsatt kan være bred oppslutning om handlingsregelen, samt at man legger inn fornuftig bruk av skjønn mht hvordan dette skal praktiseres år for år.

Norge står, og har stått lenge, overfor utfordringer som aldrende befolkning og fallende etterspørsel fra norsk sokkel målt som andel av F-BNP.

Begge disse faktorene – høye kostnader og langsiktige utfordringer – viser at vi må være smartere og ha høyere kvalitet enn andre for å lykkes i global konkurranse. Det er vår evne til å konkurrere i globale markeder som over tid er nøkkelen til velstandsutvikling.

For å få til dette må finanspolitikken, spesielt gjennom mulighetsrommet i handlingsregelen, bli tydeligere på innretningen av oljepengebruken i henhold til intensjonen gitt i St.meld. nr 29 (2000–2001) og løftet frem av finanskomiteen i 2001:

*"På lang sikt er det således vekstevnen i fastlandsøkonomien som bestemmer velferdsutviklingen i Norge. I en slik sammenheng er det størrelsen på og utnyttelsen av arbeidsstyrken og andre ressurser som betyr mest for den økonomiske veksten, og dermed for omfanget av de offentlige velferdsordningene. **Regjeringen legger derfor vesentlig vekt på** at handlingsrommet som økt bruk av oljeinntekter gir, skal brukes på en måte som også vil **styrke vekstevnen til norsk økonomi**. Lavere skatter og avgifter kan gi næringslivet bedre arbeidsvilkår, slik at konkurranseevnen styrkes. Tilsvarende vil tiltak for en bedret infrastruktur, samt tiltak for å bringe fram ny kunnskap gjennom forskning og utvikling, bidra til å styrke vekstevnen. Styrket vekstevne og høyere arbeidstilbud vil i seg selv trygge grunnlaget for de offentlige velferdsordningene."* (Våre uthevinger.)

Norsk Industri mener at det viktigste ansvaret våre folkevalgte har i finanspolitikken er å sørge for ytterligere økt vekstevne i norsk fastlandsøkonomi. Vi er enig med utvalget i at Produktivitetskommisjonen og Scheel-utvalget kommer til

at ressursbruken på nevnte områder ikke har kunne vært tilstrekkelig effektiv, sett bort fra de siste to statsbudsjettene. Det er viktig at statsbudsjettene stadig minner oss om at SPU ikke kan beskytte oss fra de prioriteringsvalgene som alle land står overfor – og som noen i Norge tror vi kan slippe pga vår formue.

Norsk Industri vil sterkt understreke fokuset St.meld. nr 29 (2000-2001) har på fastlandsøkonomiens vekstevnes betydning og at bruken av oljeinntektene i større grad bør styres inn mot å øke vekstevnen i økonomien. Kun på denne måten kan industrien fortsatt ekspandere med basis i Norge. Vi mener det er fornuftig at man i de årlige statsbudsjettene lager oversikt over hvor mye av oljepengebruken som benyttes til de formål som vedtaket fra 2001 henviser til. På denne måten minnes vi om premissene for vedtaket, noe som ellers går i glemmeboka over tid.

Utvalget har vurdert flere alternative tilleggsregler til handlingsregelen, men har avvist dem da ikke kan brukes mekanisk likevel. Vi er for så vidt enige. Regjeringen og Stortinget må ha det årlige skjønnnet i utøvelsen av finanspolitikken – og som sådan ikke kunne gjemme seg bak et sett av mekaniske beslutninger som binder dem til masten. Likevel finner vi flere av forslagene relevante å rapportere i henhold til. Vi forventer at i den "pedagogiske samtalen" regjeringen skal ha i offentligheten for å underbygge handlingsregelens funksjon, vil refleksjoner over disse alternative tilleggsreglene være en del av analysen.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Stein Lier-Hansen
Adm. dir.